

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

ИНФОРМАЦИОННА БЕЛЕЖКА

Страсбург/Брюксел, 19 ноември 2013 г.

Често задавани въпроси за „Еразъм+“

(вж. също [IP/13/1110](#))

Какво представлява програмата „Еразъм+“?

„Еразъм+“ е новата програма на Европейския съюз в областта на образованието, обучението, младежта и спорта за периода 2014—2020 г. С нея ще бъдат заменени няколко действащи програми на ЕС, които обхващат различни сфери на образованието: Програмата за учене през целия живот, в това число програмите „Еразъм“ (за висше образование), „Леонардо да Винчи“ (за професионално образование), „Коменски“ (за училищно образование), „Грюндвиг“ (за образование за хора на зряла възраст) и програма „Младежта в действие“, както и пет международни програми („Еразмус Мундус“, „Темпус“, ALFA, Edulink и програмата за сътрудничество с индустриализираните държави). По линия на „Еразъм+“ за пръв път ще бъде предоставено подпомагане и за спорта, особено за масовия спорт.

С „Еразъм+“ значително се увеличава финансирането от ЕС (+40 %) за придобиването на знания и умения, като това увеличение отразява важното място, което образованието и обучението заемат в политическия дневен ред на равнище ЕС и в държавите членки. Програмата цели да стимулира личното развитие на хората и да подобри шансовете и перспективите им на пазара на труда.

Новата програма стъпва върху придобития опит и успехите на вече съществуващи програми, като „Еразъм“, но ще окаже още по-голямо въздействие. В основата ѝ е залегнала идеята, че инвестирането в образование и обучение е основният фактор за отключване на потенциала на хората, независимо от тяхната възраст или техния произход и среда.

Какви действия ще се подкрепят по линия на „Еразъм+“?

Цел на „Еразъм+“ е да се повиши качеството на квалификациите и уменията и тяхната адекватност спрямо нуждите на пазара на труда. С две трети от средствата по програмата в периода 2014—2020 г. ще се предостави безвъзмездна помощ на над 4 милиона души, за да могат да учат, да преминават обучение, да работят или да извършват доброволческа дейност в чужбина (за сравнение: в периода 2007—2013 г. техният брой е бил 2,7 милиона души). Продължителността на престоя в чужбина може да е от няколко дни до една година.

В „Еразъм+“ могат да участват студенти, учители, чиракуващи, доброволци, младежки лидери и хора, работещи в сферата на масовия спорт. По програмата също така ще се предоставя финансиране за партньорства между образователни институции, младежки организации, предприятия, местни и регионални органи и НПО и ще се подпомагат реформи в държавите членки, с които се цели модернизиране на образованието и обучението, насърчаване на иновациите и предприемачеството и повишаване на пригодността за пазара на труда.

Предвидена е по-голяма подкрепа за платформите в сферата на информационните технологии, като например e-twinning (електронното побратимяване), за да се установяват контакти чрез интернет между училищата и други доставчици на услуги в сферата на обучението.

„Еразъм+“ ще допринесе за развиване на европейското измерение в спорта, като ще способства за справяне с трансграничните заплахи за спорта, като уреждането на изхода от спортни състезания и допинга. Програмата също така ще подпомага транснационални проекти, в които участват организации в областта на масовия спорт и с които се насърчават например доброто управление, социалното приобщаване, двойните кариери и физическата активност във всички възрасти.

С какво програма „Еразъм+“ ще се различава от текущите програми?

Новата програма е по-амбициозна и по-стратегическа по своята същност, като същевременно са запазени основните цели за подобряване на уменията и повишаване на пригодността за пазара на труда, както и за подпомагане на модернизацията на системите на образование и обучение и на дейностите, насочени към младежта.

„Еразъм+“ ще изгражда полезни взаимодействия между различни сектори на образованието и между тях и пазара на труда. Съществуването на една-единствена програма ще доведе до опростени правила и процедури за прилагане и ще позволи да се избегнат разпокъсаността и дублирането на дейности.

Програмата има няколко нови елемента:

- Схема за гарантиране на заеми в помощ на студентите в магистърски програми, благодарение на която те да финансират завършването на пълна магистърска степен в чужбина и да придобият уменията, необходими им да заемат работните места, за които се изискват сериозни и специализирани знания.
- Алианси на знанието: партньорства между висшите учебни заведения и бизнеса, целящи стимулиране на креативността, иновациите и предприемачеството чрез предлагането на нови учебни програми, възможности за обучение и квалификации.
- Секторни алианси на уменията: партньорства между доставчиците на услуги в сферата на професионалното образование и обучение и бизнеса, чиято цел е повишаване на пригодността за заетост и преодоляване на недостига на умения на пазара на труда чрез разработването на учебни програми, съобразени със спецификата на отделните сектори, и на новаторски методи на преподаване в професионалното образование.
- „Еразъм+“ интегрира отделните понастоящем програми, свързани с международното измерение на висшето образование, което означава, че ще се предоставят възможности за двупосочна мобилност във висшето образование между ЕС и трети държави, както и възможности за осъществяването на проекти за изграждане на капацитет с висши учебни заведения в трети държави.

Какво ще промени за студентите програма „Еразъм+“?

Достъпът до програмата ще се разшири в редица направления. Например „Еразъм+“ ще предоставя по-голяма подкрепа за студентите, които желаят да подобрят езиковите си умения, преди да отидат в съответния университет или на съответното работно място по линия на програмата. Освен това чрез по-добро използване на информационните технологии ще се насърчава развитието на гъвкави форми на обучение, като например дистанционното или задочното обучение.

При предоставянето на безвъзмездни средства по „Еразъм+“ ще има по-силна насоченост към конкретните нужди (например разходите за издръжка в страната, в която отива даден студент) и ще се предлага по-голяма подкрепа за студентите в неравностойно положение, както и за студентите с увреждания или тези, идващи от най-отдалечените региони. Държавите могат да допълват отпусканите от ЕС безвъзмездни средства с безвъзмездни средства, финансирани от техните национални или регионални бюджети.

Благодарение на гаранцията за заеми ще има и по-силна подкрепа за студентите, които желаят да следват пълна магистърска степен в друга европейска държава. От тази гаранция ще се ползват по-специално студенти с по-ограничени финансови възможности, които до момента не са имали възможност да учат в чужбина, тъй като не са се предоставяли гаранции или заеми на национално равнище.

С изготвянето на нова Харта „Еразъм“ ще се способства за това натрупаният от студентите учебен опит да е с високо качество. Това ще се постигне чрез сключването на по-подробни договорености между висшите учебни заведения, които ще посочват минималното очаквано равнище на езикови познания на студентите и ще предоставят подробна информация по въпросите, засягащи визите и настаняването.

Ще осигури ли „Еразъм+“ по-добро хармонизиране на размера на безвъзмездната помощ за студентите в различните държави?

Да. Целта е по-добре да се хармонизират критериите за определяне на размера на отпусканата от ЕС безвъзмездна помощ за студентите, като същевременно се осигури гъвкавост, за да се вземат предвид броят на желаещите безвъзмездни средства и другите източници на финансиране, които са различни в различните държави. В допълнение към безвъзмездните средства от ЕС студентите могат да получават и други средства от национални, регионални и местни органи.

Размерът на предоставяните от ЕС безвъзмездни средства ще зависи на първо място от това в коя държава отива студентът.

Държавите, участващи в „Еразъм+“, ще бъдат разделени на три групи въз основа на нужните разходи за издръжка. Всички студенти, които отиват в държава от същата група (т.е. със сходни разходи за издръжка) с цел образование или обучение, ще получават безвъзмездни средства от ЕС в среден диапазон между 200 и 450 EUR месечно. Размерът на безвъзмездните средства ще се определя от националната агенция, отговаряща за управлението на безвъзмездните средства по програма „Еразъм+“ в съответната държава. Националната агенция ще взема под внимание броя на желаещите да получат такива средства, както и другите източници на финансиране. Така например тя може да зададе на висшите учебни заведения в страната минимален и максимален размер на безвъзмездните помощи, в случай че само някои региони или институции могат да осигурят съфинансиране.

Студентите, които отиват в държава с по-високи разходи за издръжка, ще получават помощ в средния диапазон плюс най-малко 50 EUR месечно (но не повече от 500 EUR месечно). Студентите, които отиват в държава с по-ниски разходи за издръжка, ще получават помощ в средния диапазон минус най-малко 50 EUR месечно (но не по-малко от 150 EUR месечно). Студентите от най-отдалечените региони и от най-отдалечените държави по програмата ще получават безвъзмездна помощ от ЕС в по-голям размер.

Размерът на предоставяните от ЕС безвъзмездни средства ще зависи също и от това дали въпросният студент възнамерява да учи в чужбина или да премине стаж. Студентите, преминаващи стаж, ще получават между 100 и 200 EUR месечно в допълнение към безвъзмездните средства от ЕС за учащи, тъй като често те нямат достъп до по-евтиното настаняване или заведения за хранене за студенти. Размерът ще се определя от националната агенция или висшето учебно заведение, когато става дума за регионално или местно съфинансиране.

Предвидени са също така специални мерки за студентите от семейства с по-ниски доходи: в зависимост от подпомагането, което вече е било отпуснатото за тази целева група на национално равнище, националните власти могат да решат да предоставят на студентите, които отиват в чужбина с учебна цел, още между 100 и 200 EUR месечно от бюджета на ЕС — в допълнение към обичайния размер на безвъзмездните средства от ЕС.

Накрая, студентите със специални потребности могат да получат от ЕС безвъзмездни средства в по-висок размер, с помощта на които да покрият допълнителните си разходи.

Ще могат ли да участват в „Еразъм+“ студенти, които вече са получили безвъзмездна помощ по програма „Еразъм“ в рамките на предишната Програма за учене през целия живот?

Да. Студентите по „Еразъм+“ вече ще могат да се възползват от възможностите за образование и обучение в чужбина неколккратно.

Студентите ще могат да учат и/или да се обучават в чужбина за период до 12 месеца в рамките на всеки цикъл на образование (бакалавърска, магистърска или докторска програма), независимо от конкретния вид мобилност (с учебна цел или с цел стаж) и от броя на периодите на мобилност (например 2 периода с продължителност 6 месеца или 3 периода с продължителност 4 месеца). Въпреки това висшите учебни заведения могат да отдадат приоритет на студентите, които до момента не са се възползвали от възможността за обмен в чужбина.

Що се отнася до студентите, които вече са били на обмен по „Еразъм“ в рамките на Програмата за учене през целия живот, това обстоятелство ще бъде взето предвид при програма „Еразъм+“, ако те кандидатстват за безвъзмездни средства в рамките на същия цикъл на образование. Например ако даден студент вече е бил на обмен по „Еразъм“ с продължителност 6 месеца по време на магистратурата си в рамките на Програмата за учене през целия живот, то този студент може да получи безвъзмездни средства за мобилност по „Еразъм+“ в рамките на магистратурата си за максимален период от 6 месеца. Ако обаче същият студент продължи образованието си и започне докторантура, той може да получи по „Еразъм+“ подпомагане за период до 12 месеца, тъй като ще се отнася за по-висока образователна степен.

Други видове опит от обмен в миналото, като например стаж по програма „Леонардо да Винчи“ в рамките на Програмата за учене през целия живот или доброволческа дейност в Европейската доброволческа служба в рамките на програма „Младежта в действие“, няма да бъдат вземани предвид при изчисляването в рамките на „Еразъм+“ на максималния период от 12 месеца за всяка образователна степен на обучение в рамките на висшето образование или стаж.

Мобилността ще продължи ли да бъде основна цел при „Еразъм+“?

Отговорът е „да“ — за мобилност ще продължи да се отделя по-голямата част (две трети) от бюджета на „Еразъм+“. Успоредно със запазването на силния акцент върху мобилността на студентите, ще се засили подкрепата за учителите, обучаващите и работещите с младежи заради „мултиплициращия ефект“ от тяхната дейност – вероятността те да постигнат системно въздействие е по-голяма, когато след завръщане в съответните си институции те приложат в практиката наученото в чужбина.

Как „Еразъм+“ ще се бори с младежката безработица?

„Еразъм+“ ще спомогне за борбата с младежката безработица, като помага на младите хора да подобрят основните си умения, като например владеенето на чужд език и способността да общуват и да се адаптират, и да се учат как да живеят и работят с хора от други държави и култури.

Програмата ще улеснява по-доброто сътрудничество между университетите и работодателите, за да се гарантира, че студентите учат по адекватни учебни програми, които им предават уменията, нужни им на пазара на труда. Освен това „Еразъм+“ ще помага на образователните институции и младежките организации да развият по-тесни контакти с бизнеса. Програмата също така ще подпомага реформа на политиката в приоритетни сфери като цифровите умения и увеличаването на адекватността на професионалното образование и обучение спрямо нуждите на пазара на труда.

„Еразъм+“ поставя акцент и върху значението на възможностите за учене и придобиване на опит извън формалната система на образование. Данните сочат, че работодателите ценят високо уменията, натрупани чрез неформален опит, като например доброволческа дейност. Действително, 75 % от участвалите в Европейската доброволческа служба младежи заявяват, че благодарение на придобития опит перспективите им за професионално развитие са се подобрили.

Според проучванията студентите, следвали част от образованието си в чужбина, е вероятно да започнат работа в чужбина при навлизането си на пазара на труда.

Какви други действия предприема Комисията за повишаване на студентската и младежката мобилност?

Финансирането е важно, но сами по себе си парите не са достатъчни за превръщането на мобилността в реално постижима възможност за всички. Нужно е също така да отстраним препятствията на национално и регионално равнище — например чрез подобряване на достъпа до информация, гарантиране, че предоставяните от отделните държави заеми и безвъзмездни средства могат да се използват за следване в чужбина и по-безпроблемно признаване на резултатите от следване и обучение в чужбина.

През юни 2011 г. министрите на образованието в ЕС се ангажираха да премахнат пречките пред следването и обучението в чужбина. С цел да се следи напредъка по тази програма, Комисията, съвместно с държавите членки, разработи „индекс на мобилността“, чрез който се проследяват резултатите на отделните държави — членки на ЕС. Тези резултати ще бъдат публикувани в рамките на няколко седмици.

Държавите членки договориха също конкретни цели за мобилността на студентите във висшето образование и на учащите се в сферата на професионалното обучение. До 2020 г. най-малко 20 % от завършилите висше образование в ЕС трябва да са преминали през свързан с висшето образование период на следване или обучение в чужбина. В сектора на професионалното образование до 2020 г. над 6 % от лицата на възраст между 18 до 34 г. с квалификация за начално професионално образование и обучение следва да са преминали през период на следване или обучение в чужбина.

Защо се нуждаем от нов подход на ЕС към образованието и обучението?

Светът много се промени от създаването на действащите в момента програми. ЕС е в процес на възстановяване след един от най-смутните икономически периоди на нашето време. Близко 6 милиона младежи в ЕС са без работа, а същевременно 36 % от работодателите срещат трудности при намирането на служители с необходимите умения. Несъответствието между търсените и предлаганите умения на пазара на труда в Европа е тревожно, като близо 20 % от 15-годишните не умеят да четат достатъчно добре, а 73 милиона възрастни са с ниски образователни квалификации (или нямат такива).

Европейският пазар на труда също се променя. Увеличава се броят на работните места, изискващи висока квалификация, докато броят на позициите за нискоквалифицирана работа намалява. Очаква се, че до 2020 г. за близо 35 % от всички работни места ще се изисква висока квалификация (равностойна на завършена степен на висше образование). Една от основните цели на стратегията „Европа 2020“ е дялът на завършилите висше образование сред пълнолетните младежи да се увеличи до 40 % (спрямо приблизително 36 % към настоящия момент). „Еразъм+“ може да допринесе за постигането на тази цел, като помага на хората да обогатят уменията си чрез следване или обучение в чужбина и като подпомага иновациите и модернизиранието в институциите за образование и обучение.

Друга основна цел в сферата на образованието е дялт на преждевременно напускащите училище да се намали от сегашните 12,7 % до нива под 10 %. За да спомогне за постигането на тази цел, програма „Еразъм+“ ще подкрепя модернизиранието на образованието и обучението, включително на училищното образование — от това в ранна детска възраст до средното образование и началното професионално обучение. Ще се подпомага и неформалното учене чрез младежки обмен и доброволческа дейност.

Недостигът на умения може да бъде преодолян и чрез сътрудничество и партньорства с бизнеса, чрез които да се гарантира, че учебните програми са адекватни спрямо нуждите на трудовия пазар. Ето защо новата програма ще насърчава междусекторните партньорства, съсредоточени върху този въпрос.

Какви са нововъведенията по програмата при образованието за лица на зряла възраст?

Индивидуалната мобилност за учащите се лица на зряла възраст вече няма да се подкрепя, освен в рамките на стратегически партньорства.

Учителите и работещите в сферата на образованието за лица на зряла възраст обаче ще продължат да се ползват от индивидуални трансгранични възможности за обучение (краткосрочни и дългосрочни). Трите вида действия за мобилност на работещите в тази сфера (текущо обучение за повишаване на квалификацията, асистентски стажове и посещения и обмен) ще бъдат обединени в едно действие. Стратегическите партньорства ще допринесат за модернизиране на организациите в сферата на образованието за лица на зряла възраст.

Ще бъде създадена и нова Електронна платформа за обучение на лица на зряла възраст в Европа (EPALE).

Какво е новото изискване за отворен достъп?

Чрез изискването за отворен достъп ще се гарантира, че всички образователни материали, създадени с финансиране по „Еразъм+“, ще бъдат достъпни безплатно и за всички съгласно принципа, че платеното с публични средства следва да е в услуга на гражданите. Когато бенефициерите на средства по „Еразъм+“ създават образователни материали, те ще трябва да предоставят на обществеността достъп до тях, като използват отворени лицензи и посредством отворени образователни ресурси (OER).

Кои държави могат да участват в „Еразъм+“?

- Държавите — членки на ЕС;
- държавите в процес на присъединяване, държавите кандидатки и държавите — потенциални кандидатки за членство в ЕС, за които се прилага предприсъединителна стратегия;
- държави от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП);
- Конфедерация Швейцария, при условие че е подписала специално международно споразумение;
- държавите, обхванати от европейската политика за съседство, при условие че е сключено двустранно споразумение.

Държавите — членки на ЕС, автоматично участват в програмата „Еразъм+“. Останалите държави в списъка могат да станат „държави по програмата“, ако са изпълнени специалните административни условия и е създадена национална агенция за управление на програмата.

Всички останали държави по света са „държави партньори“ и могат да участват в определени действия или съобразно определени условия.

Основни данни: „Еразъм+“ (2014–2020 г.)

Общ бюджет	14,7 милиарда EUR ¹
Кой може да се възползва от програмата?	Над 4 милиона души
Висше образование	2 милиона студенти
Учащи се в системата на професионалното образование и обучение, чиракуващи	650 000 души
Мобилност на работещите в сферата	800 000 университетски преподаватели, учители, обучаващи, работещи в образованието и специалисти, работещи с младежи
Доброволчески схеми и схеми за младежки обмен	Над 500 000 младежи
Схема за гарантиране на заеми за програми за магистърска степен	200 000 студенти
Съвместни магистърски степени	Над 25 000 студенти
Стратегически партньорства	25 000 партньорства между 125 000 училища, институции за професионално образование и обучение, висши учебни заведения, институции, предлагащи образование за възрастни, младежки организации и предприятия
Алианси на знанието	Над 150 алианса, създадени от 1 500 висши учебни заведения и предприятия
Секторни алианси на уменията	Над 150 алианса, създадени от 2 000 институциите, предоставящи професионално образование и обучение, и предприятията
Училища	Над 200 000 учители от над 100 000 училища, осъществяващи сътрудничество онлайн посредством електронно побратимяване

¹ За финансирането на действия с трети държави (държавите партньори) ще бъдат отпуснати допълнителни средства, но решението за това вероятно ще бъде взето през 2014 г.